

UDK 615 (497.11)

ISSN 0004-1963 (Štampano izd.)
ISSN 2217-8767 (Online)

ARHIV ZA FARMACIJU

Godina 68

Broj 3

Beograd, 2018.

ČASOPIS SAVEZA FARMACEUTSKIH UDRUŽENJA SRBIJE

SPECIJALNI BROJ/SPECIAL ISSUE

VII Kongres farmaceuta Srbije sa međunarodnim učešćem

Zajedno stvaramo budućnost farmacije

Beograd, 10-14. oktobar 2018.

VII Serbian Congress of Pharmacy with international participation

Creating the future of pharmacy together

Belgrade, October 10-14, 2018

3/2018

ARHIV ZA FARMACIJU

ČASOPIS SAVEZA FARMACEUTSKIH UDRUŽENJA SRBIJE
ARCHIVES DE PHARMACIE - ARCHIVES OF PHARMACY

IZLAZI OD 1951. GODINE

IZDAVAČ

SAVEZ FARMACEUTSKIH UDRUŽENJA SRBIJE

11000 Beograd, Bulevar vojvode Mišića 25, pošt. fah 664

tel/fax: + 381 11 2648 385; +381 11 2648 386

e-mail: fds@sbb.rs; sfus@farmacija.org

www.farmacija.org

IZDAVAČKI SAVET

Milana Dučić - Apoteka „Beograd”,

Sonja Kuštrin-Đorđević - Udruženje farmaceuta Beograda,

Ivanka Miletić - Savez farmaceutskih udruženja Srbije,

Dubravka Urošev - Savez farmaceutskih udruženja Srbije,

Nenad Vulović - Udruženje farmaceuta Beograda

UREDNIKA ARHIVA

Marija Primorac

Univerzitet u Beogradu - Farmaceutski fakultet, Katedra za farmaceutsku tehnologiju i kozmetologiju

ZAMENIK GLAVNOG UREDNIKA

Radica Stepanović-Petrović

Univerzitet u Beogradu - Farmaceutski fakultet, Katedra za farmakologiju

Sažeci radova nisu lektorisani

Radove objavljene u časopisu Arhiv za farmaciju indeksiraju: EMBASE i SCOPUS

ARHIV ZA FARMACIJU izlazi šest puta godišnje
na sajtu Saveza farmaceutskih udruženja Srbije
www.farmacija.org

EVALUACIJA PRUŽANJA FARMACEUTSKIH USLUGA U APOTECI BEOGRAD

**Jasminka Bjeletić¹, Ivana Tadić², Ljiljana Tasić², Sanja Jović¹,
Marina Odalović², Dragana Lakić²**

¹Apoteka Beograd, ²Katedra za socijalnu farmaciju i farmaceutsko zakonodavstvo, Univerzitet u Beogradu - Farmaceutski fakultet (Srbija)

U dinamičnom okruženju apotekarske prakse poznata je činjenica da se uloge i aktivnosti farmaceuta menjaju. Samim tim drugačije su odgovornosti i zaduženja farmaceuta i uočava se potreba za analizom zdravstvenih usluga koje pružaju farmaceuti u javnim apotekama. Cilj istraživanja je strukturirana evaluacija pružanja farmaceutskih usluga u apotekama primarne zdravstvene zaštite.

Istraživanje je sprovedeno u periodu maj-jun 2018. godine u Apoteci „Beograd” (AB). Kao alat za prikupljanje podataka korišćen je upitnik za ispitivanje načina pružanja farmaceutskih usluga (*Behavioral Pharmaceutical Care Scale, BPCS*) koji se sastoji iz dva dela. Deo A ispituje demografske podatke i usluge koje pružaju farmaceuti. Deo B sadrži pitanja grupisana u 3 dimenzije: „aktivnosti koje su direktno u vezi sa pacijentima”, „aktivnosti konsultovanja i upućivanja pacijenata” i „instrumentalne aktivnosti”. On line upitnik je prosleđen svim apotekama AB.

U istraživanju je učestvovalo 59 farmaceuta, pretežno ženskog pola (91,5%) i prosečnog radnog staža 19,6 godina. Akademske specijalističke studije je završilo oko četvrtina ispitanika. Prosečan broj farmaceuta i farmaceutskih tehničara po apoteci iznosio je 4,4 odnosno 2,6. Prostor za konsultacije posedovalo je 45,7% apoteka. Prosečan rezultat i procenat od maksimalnog rezultata za svaku od tri dimenzije B dela upitnika iznosili su: za aktivnosti koje su direktno u vezi sa pacijentima 30,8 (36,2%), za aktivnosti konsultovanja i upućivanja pacijenata 28,1 (62,5%) i za instrumentalne aktivnosti 25,8 (64,7%). Ukupan prosečan BPCS rezultat iznosio je 84,3 (51,1%). Detaljnija analiza pojedinačnih usluga (ili domena) može da ukaže na usluge koje treba da se unaprede i da pruži smernice za dalji razvoj farmaceutskih usluga u cilju unapređenja rada sa pacijentima.

Ispitivani farmaceuti pružaju većinu farmaceutskih usluga definisanih u BPCS-upitniku. Daljim analizama koje će obuhvatiti poređenje rezultata iz ostalih javnih apoteka, biće omogućeno stvaranje još bolje osnove za unapređenje rada farmaceuta u svakodnevnim aktivnostima u apoteci.

ANALYSES OF THE PHARMACEUTICAL CARE SERVICES PROVIDED BY COMMUNITY PHARMACISTS WITHIN THE PHARMACY BELGRADE

**Jasminka Bjeletić¹, Ivana Tadić², Ljiljana Tasić², Sanja Jović¹,
Marina Odalović², Dragana Lakić²**

¹Pharmacy Belgrade, ²Department of Social Pharmacy and Pharmaceutical Legislation, University of Belgrade - Faculty of Pharmacy (Serbia)

In the dynamic environment of pharmacy practice, the responsibilities and duties of pharmacists are changing, and the analysis of pharmaceutical services is needed. The aim of the research is a structured evaluation of the provision of pharmaceutical services in community pharmacies.

The research was conducted in the period May-June 2018 in community pharmacy chain - Pharmacy Belgrade (PB). As data collection tool the Behavioral Pharmaceutical Care Scale (BPCS) was used. The questionnaire consists of two parts. Part A examines demographic data and services provided by pharmacists. Part B contains questions grouped in 3 dimensions: „direct patient care activities”, „referral and consultation activities” and „instrumental activities”. The online BPCS questionnaire was forwarded to all pharmacies within PB.

The research included 59 pharmacists, mostly female (91.5%) with average work experience of 19.6 years. Academic specialist studies completed about a quarter of respondents. The average number of pharmacists and pharmacy technicians per pharmacy was 4.4 and 2.6 respectively. Private patient consultation areas were present in 45.7% pharmacies. The average score and percentage of the maximum achievable score for each of the three dimensions of the questionnaire’s B part were: for the direct patientcare activities 30.8 (36.2%), for the referral and consultation activities 28.1 (62.5 %) and for the instrumental activities 25.8 (64.7%). The overall average BPCS score was 84.3 (51.1%). A more detailed analysis of particular services (or domains) can point to services that need to be improved and provide guidelines for the further development of pharmaceutical services in order to improve work with patients.

Pharmacists provide most of the pharmaceutical services defined in the BPCS questionnaire. Comparison of these results with results of other community pharmacies could enable further improvement of pharmaceutical care services.